



Hungaroton

HCD 32796

J. S. Bach: Szonáták és partiták

Rohmann Ditta – öthúros cselló,
Fassang László – orgona

Mielőtt bárki „komolytalannak” sejtene a rollerező művész-házaspár képét látva a kínált programot, érdemes megfordítani a CD-tartót: a hátoldal lényegi információkat tartalmaz arról, hogy miért feltétlenül szükséges megismerni ezt a felvételt. A Bach korában is kedvelt violoncello piccolón, azaz öthúros gordonkán játszik Rohmann Ditta, Fassang László pedig a ceglédi evangélikus templom 2014-ben épített hangszerén, amelyen felidézhető a Bach által elismert és kedvelt orgonák hangzásvilága. Az E-dúr és az A-dúr hegedű-csembalószonáta (BWV 1016, 1015) átíratra kötött az E-dúr hegedűpartita (BWV 1006) és a fuvola-partitaként ismert a-moll kompozíció (BWV 1013) csendül fel gordonkán. A 19. század óta erőteljesen megnövekedett zenetörténeti érdeklődés következtében évszázadok muzsikája nyert polgárjogot előadók repertoárján, mind hangversenyműsorként, mind pedig méltónak tartva rögzítésre is. E megismerhetetlen gazdagságú zeneirodalmat tovább növeli a korabeli praxis felelevenítését célzó és a modern hangszeres gyakorlat egyidejű kínálata, s a bővítés további lehetőségét jelenti az átíratok. A gordonka-orgona átíratok esetében e szokatlan apparátus repertoár bővítése is szempont lehetett, ám a lényeg ezúttal is a művek újragondolása. A szemléletmódnak az a frissessége érvényesül bennük, amely az improvizációt alkotó gesztusként értelmező művészek sajátja, és az a szándék, hogy az interpretáció önálló értéket hordozzon, ne pusztán reprodukcióként adja a művek esetleges lenyomatát. A szonátákban a két előadó – élve az orgona sajátos lehetőségeivel – átíratukban már-már triószonátává varázsolja a műveket, mindig plasztikusan érvényre juttatva a tételek struktúráját. A hegedűpartita esetében a gordonkahangzás „mozgékonyasága” figyelemreméltó, a fuvolapartitát pedig szinte a felfedezés örömeivel hallgatjuk ezen a hangszeren. Az előadók teljesítménye azon is lemérhető, hogy interpretációjukkal maradéktalanul sikerül a hallgató figyelmét a bachi muzsikára irányítani. A szeretet mértéke a ráfordított idő – tartja a mondás. Az átíratkészítés mellett a felvételen visszaadható hangzásarányok kialakítása sem elhanyagolható feladat. Eszerint mindketten nagyon szeretik Bach zenéjét, s ezt a szeretetet is meg akarják osztani hallgatóikkal.

Fittler Katalin



Fonó

Budai Zeneház

FA 411-2

Benedicamus Domino

Szent Efrém Férfikar,
művészeti vezető: Bubnó Tamás

„Lengyel, magyar két jó barát, együtt harcol, s issza borát, vitéz, s bátor mindkettője, áldás szálljon mindkettőre!”. Ez lehetne a mottója a Szent Efrém Férfikar új CD-jének. A közismert mondás a két nép több évszázadra tekintő történelmi barátságára utal, melynek napjainkban is számos bizonyítékát tapasztalhatjuk az élet minden területén. Ez a lemez is egy újabb kapocs a két nemzet között. A Szent Efrém Kórus egyébként is szoros szálakkal kötődik Lengyelországhoz: itt léptek fel először külföldön (2003-ban), azóta is rendszeresen visszajárnak, 2018-ban már a tizenkettedik lengyelországi vendégszereplésükre kerül sor. A kórus vezetője, Bubnó Tamás a két nemzet nagy zeneszerzőinek kevésbé ismert profán és egyházi kompozícióiból válogatta a lemez anyagát, mellyel – ahogy a lemez kíséretében olvashatjuk – a közép-európai férfiember imáit, vívódásait, érzéseit, gondolatait, félelmeit, szerelmét, esendőségét és erejét szándékozott megmutatni. Az öt világi kompozíció népzenei gyökerű: Kodály Zoltán *Felszállott a páva*, *Esti dal*; Bartók Béla *Elmúlt időkől*, *Négy régi magyar népdal* című kompozíciója, valamint Witold Lutostawski lengyel katonadalokat idéző ciklusának részlete sorolható ide. A vallásos művek között találjuk – egyetlen 19. századi alkotásként – Liszt Ferenc Szent Szaniszló lengyel szentéről írott kései oratóriumából a 129. zsoltár feldolgozását. A lengyel szakrális kortárs zenét Krzysztof Penderecki középkori dallamot feldolgozó *Benedicamus Domino* című zsoltár-motettája, valamint az 1930-ban, Vilniusban született Romuald Twardowski *Miatyánk*, illetve *134. zsoltár* című kompozíciója képviseli. A kórusműveket – ahogy azt már a Szent Efrém korábbi lemezeinél is megszokhattuk – a Bubnó-család harangjáték-interludiumai tagolják. A Férfikar – mint mindig – ezúttal is világszínvonalat produkál. Nehéz bármit is kiemelni, talán két kompozíció említése mégis „kötelező”: Twardowski *Miatyánk* című darabját a Szent Efrém előadása a zenetörténet legszebb zenei imáinak sorába emeli, Kodály *Esti dalának* interpretációjánál pedig az eddigi számtalan kiváló előadás között is nehéz ihletettebbet találni.

Kovács Ilona



Hunnia Records

HRCR 1737

Dubrovay László Zongoraversenyei

Balázs János – zongora, Budafoki Dohnányi Zenekar, Hollerung Gábor

Három zongoraversenyt tartalmaz az új felvétel – az azonos előadóegyüttesből adódóan, összkiadás-igénnyel. A II. zongoraverseny a 2016. október 18-i, Műpában adott hangversenyt örökíti meg, az első és a harmadik pedig a Pesti Vigadóban került rögzítésre 2017 augusztusában. Mind az interpretációkat, mind a hangfelvételt dicséri, hogy végighallgatva a korongot, nem érzünk minőségi különbséget közöttük. A lemez három szempontból is „aktuális”: a szerző március 23-án töltötte be 75. évét, a szólista szeptember 19-én lesz 30 éves, és idén ünnepli hivatásos együttessé válásának 25. évét a zenekar. A lemez igazi jelentőségét mégis az adja, hogy ily módon végighallgatható Dubrovay zongoraverseny-termése. Azaz olyan időutazást tehetünk, amelynek három állomása 1982, 1984 és 2011. És ebben az esetben talán jó is, hogy láthatatlanok az előadók, így érdemben jobban lehet koncentrálni magukra a kompozíciókra. Mert amíg a látvány képes felerősíteni a zene hatását, azt a veszélyt rejti magában, hogy megosztja, eltereli a figyelmet. És Dubrovay zenekarában mindig van „néznivaló”: hol különleges hangszerek, hol rendhagyószokatlan játékmódok – vagy akár csak az érdekes hangzások „hangforrásának” keresése a zenekarban. És persze ott a szólista, akit szívesen néz a hangverseny közönsége, Hollerung Gábor is képes agilis-mozgékony vezénylesmódjával magára vonni a figyelmet. Ráadásul az első zongoraversenyben szintetizátor is szerepel – a hallgatóság számára a szerző közreműködése külön érdekesség! Mélyen érinti a hallgatót Dubrovay zenéje, az eszközökről arra irányul a figyelem, hogy milyen cél érdekében alkalmazza azokat. Ezúttal a „végighallgathatóság” erényével is rendelkezik a műsor – elrepül az idő a művek hallgatósága közben: egyszerre érezzük újszerűségét valamennyi műnek, és közben folyamatosan megtapasztaljuk annak tényszerűségét, ami a kísérszövegben áll: „Pályája során a kezdetektől fogva azon dolgozott, hogy elődei nyomdokain haladva, Liszt, Bartók, Kodály útját követve, zenéjében egyesítse a magyar hagyományokból származó zenei elemeket a legújabb zeneszerzési technikákkal, hangkutatási eredményekkel, és a hangszerek új játéktechnikai lehetőségeivel.” A lelkes hallgató reméli: nem búcsúzott el e műfajtól az egykor zongoraművésznek készülő komponista.

Fittler Katalin



???

???

Dancing Cello

Várdai István – cselló, Julien Quentin – zongora

Hanglemezen is bemutatkozik Várdai István „új” csellója – valójában már nem annyira új, hiszen másfél éve a birtokában van –, egy igazi mesterhangszer. Az opusz egy korai, 1673-as keltezésű darab, melyen korábban olyan csellisták játszottak, mint Jacqueline du Pré, Lynn Harrell, vagy a közelmúltban Nina Kotova. Dancing Cello című lemeze, melyet a Singing Cello folytatásaként (szintén a Hungaroton gondozásában), s ugyancsak Julien Quentin francia zongoraművész kíséretével rögzítettek, nem is lehetne hívebb a címéhez: olyan válogatást kínál, melynek központi témája különböző mű- és népi táncok bemutatása a gondolkairodalomban. Stravinsky Suite italienne-je neobarokk stílusbravúr, Pergolesi-témák szabad felfogású adaptációja, a tarantellák és menüettek világát eleveníti fel. A lemez többi darabját már inkább népi vagy népi ihletettségű táncok dominálják: Chopinnél a polonéz még megkapja azt az esztétikai keretet, ami egy rusztikus motívumnak kijár a szalonok világában, azonban Bartók I. rapszódijának csellóátírata már egyenesen közvetíti a folklór „vakolatlan” világát. A lemez legeredetibb szakaszát azonban Gaspar Cassado és Astor Piazzolla szerzeményei kínálják. Előbbi egy kíséret nélküli csellóra írt háromtételű szvittel, utóbbi egy több mint tíz perces, briliáns Grand Tangóval kap szerepet a műsorban. Várdai játéka egyszerűen pazar: vérbő, testes és egészségesen „pozsgás”, a különböző karakterű és ritmusú táncok szinte magától értetődő természetességgel buknak ki a hangszerből.

Jelmagyarázat



5 pont = kiemelkedő művészi értékű produkció



4 pont = kiváló produkció, apró hiányosságokkal



3 pont = jó produkció, bírálható elemekkel



2 pont = vegyes megítélésű produkció, sok hibával



1 pont = gyenge, csalódást keltő produkció



Decca – Universal

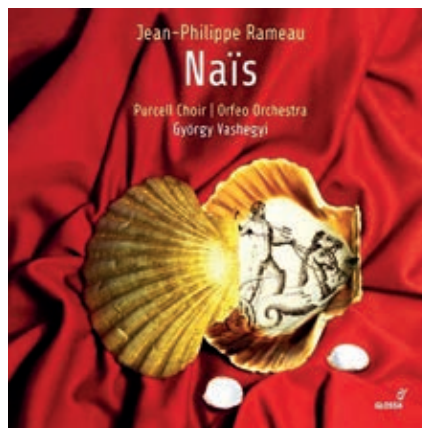
483 3235

Porpora: Operaáriák

Max Emanuel Cencic – kontratenor, Armonia Atenea, George Petrou

A kísérőfüzet fotóin Cencic – napjaink talán „legönsztárolóbb” kontratenorja – bokszolóként pózol a ringben. A fedőlapon mintha ki is ütötték volna: ájtultan nyúlik el egy valószínűleg terebélyes karosszékből. Ennek az aranyozott, agyoncifrázott bútordarabnak körülbelül annyi köze van az eredeti barokkhoz, mint a kontratenor hangnak a heréltek énekművészetéhez. „Hogyan is kelhetnének versenyre az egykori, nagy kasztráltakkal? Ez aligha megválaszolható, de bizonyos, hogy az ő hangjuk lehelt lelket Porpora zenéjébe” – idézi Cencicet a kísérőösszé írója, egy másik kontratenor, Nicholas Clapton. Ám van valami ironikusan találó is az ökölvívás, a küzdősport képi metaforájában. Charles Burney zenei útinaplójából (1772) ismerjük a történetet: Porpora leghíresebb tanítványa, Farinelli győztesként került ki a versengésből, amelyet egy trombitással folytatott annak tárgyában, hogy melyiküknek van nagyobb szuflája. „Hogy megmutassa neki, eddig csak tréfált vele, Farinelli újult erővel folytatta ugyanarra a levegővételre a hangot, és nemcsak hogy növekvő erővel kitarította és trillázott rajta, hanem a leggyorsabb és legnehezebb futamokra is vállalkozott, aminek csupán a nézők üdvívalgása vetett véget.” A fair play kedvéért szögezzük le: ha Cencic teljesítménye nem vetekedhetik is az egykori nagy kasztráltak belcanto-éneklésének gazdagságával, színességével – technika és muzikalitás terén állja a sarat; Porpora legvirtuózabb áriáitól sem hagyja magát kiütni. A kérdés most már csak az, hogy a nagyhírű nápolyi énekmester, Nicola Antonio Giacinto Porpora (1686–1768) sem kap-e zeneszerzőként K. O.-t olyan jeles – nála jelentősebb – kortársaitól, mint Händel vagy Hasse. A válasz tömören: nem kap! Pedig Porpora mintha komponistaként is a belcanto egyik legfontosabb ismervét, a kiegyenlítettéget tűzte volna ki célul: dacapo-áriáinak középső szakasza nem akar föltétlenül kontrasztot képezni az azt keretező főrészhez. A válogatás azonban ügyesen váltakoztatja a bravúráriákat a líraiakkal. Ez utóbbiak kiemelkedően szép példája a Quando s’oscura il cielo kezdetű, benne az „illanguidisce” (lelankad) szóra írott, különleges modulációval. Mindazonáltal az egész kiadványba igazából a Petrou vezette Armonia Atenea „lehel lelket”!

Mesterházi Máté



Glossa –
Karsay és Társa

GCD 924003

Rameau: Naïs

Purcell Kórus, Orfeo Zenekar, Vashegyi György

Gigászok és Titánok sosemvolt csatáját megénekelni tökéletesen megfelelt a korszellemnek. A 18. század közepének francia operaszínpada valósággal kikövetelte a mitológia parfümös szenvedélytől fűtött, magakellettő istenségeit, hogy bornirt és kendőzetlenül dagályos verseikben vívják blőd rimpárbajaikat a rizsporos parókáik alatt izzadó főurak és nemes asszonyok nagyobb meglepésére. Rameau Naïs című zenés drámájában (műfaji megjelölése: hősi pasztorál) ezúttal a rangrejtve kóborló Neptunusz epekedik a világszép vízi nimfa, Naïs kegyeiért. A három felvonásra duzzadó operában az iszthmoszi játékok leglátványosabb elemei nyernek briliáns zenei megfogalmazást: van itt birkózás, bokszt, atlétika, de még öldöklő tengeri csata is – megannyi heroikus kaland és izgalom, a Lajos-aranyakat meg ki számolja! Az osztrák örökösödési háborút lezáró aacheni békeszerződés (1748) apropóján született dalmű Neptunuszban II. György angol uralkodót, Jupiterben pedig XV. Lajos francia királyt festi meg, terve szerint emléket állítva a nagy vezetők kiegyezésének. Rameau ezen művével meglehetősen mostohán bánt az utókor, hiszen csaknem 250 év hallgatás után szólalt meg ismét – majd’ negyven esztendővel ezelőtt. Holott zenéje legalább annyira szép és kifejezésgazdag, mint a népszerűbb Gálans Indiák, a Platée vagy éppen az Hippolyte és Aricie. Így a Naïs felelevenítése már csak azért is aktuális és indokolt, mert két korábbi hangfelvétele hosszú ideje hozzáférhetetlen. A Vashegyi György irányította Orfeo Zenekar és a Purcell Kórus előadása gyönyörűen kibontja a darab legszebb zenei megoldásait, a változatos táncokat és a helyenként különösen ötletes hangszerelési mutatókat. A zenekar saját hangját halljuk: pontosság, visszafogottság, óvatos karakteresség, lekerekített vonalak. S mindezt tisztán és fegyelmezetten, a francia barokk muzikákhoz méltó színpompával. A lemez anyagának gerincét a tavaly március 4-én, a Müpában elhangzott koncertszerű produkció rögzítése, valamint a próbaszakaszban készített stúdiófelvételek adják. A főszerepekben kiválóan helytálló Chantal Santon-Jeffery (Naïs), valamint Reinoud Van Mechelen (Neptunusz) a nemzetközi élvonalba tartoznak. Éneklésük és szerepformálásuk nehezen lenne mélyebb bírálat alá vonható.

Balázs Miklós



Deutsche
Grammophon –
Universal

4797541

Händel: Áriák

Franco Fagioli, Il Pomo d'Oro,
Zefira Valova

Talán nem túlzás azt mondani, hogy a kontratenorok korszakát éljük, hiszen jobbnál jobb énekesek és lemezek születtek az utóbbi húsz-harminc évben. Nehéz eldönteni, hogy a barokk operák virágzása, vagy a kiváló kontratenorok feltűnése volt-e előbb, de a zenei élet sokat nyert mindkettőtől. Fagioli legújabb lemezén Händel operáiból énekel, a tőle megszokott energiával, szuggesztivitással, hatalmas átéléssel. Ahogy az argentin művész vallja – olvassuk a kísérőfüzetben –, Händelt énekelni elengedhetetlen a kontratenorok számára. Fagioli műsorválasztása nem törekedett a különlegességre. Vállalta és megteheti azt, hogy ismert, sok énekes által lemezre vett részleteket gyűjtött egy csokorba. A kísérőfüzet tanulmányának címe sokatmondó: *Barokk pillanatfelvételek* – olvassuk, és a lemez meghallgatása után valóban kapunk egy összefoglaló képet a korszak (és Händel) vokális kínálatából. 12 olyan áriát (és recitativót) hallunk, melyek az affetti musicali jegyében születtek. Ezek az áriák rendkívül kifejezőek, és módot adnak az énekesnek arra, hogy bemutat-hassa tudása legjavát. Fagioli színpadi jelenléte rendkívül szuggesztív, erről az itthoni közönség is megbizonyosodhatott több alkalommal, de lemezei hallgatásakor ugyanezt érezhetjük. Fagioli hihetetlen virtuozitása sosem üres, nem öncélú, atmoszférateremtő képessége remek. Jellegzetes éneklése megkapó, legyen az adott ária transzcendens, meditáló, a végtelenségig szomorú, vagy kirobbanóan vidám. A lemez különlegessége az, hogy néhány áriában – kilépve a kontratenor légéből – Fagioli bariton hangját is megismerjük. Fagioli éneklése ez alkalommal is lenyűgöző, bár a lassú áriáknál helyenként túlságosan át akarja adni az érzelmeit a hallgatónak, a gyors szakaszoknál a legatót (Bartolihoz hasonlóan) nem használja. Az Il Pomo d'Oro tagjai (akiket szintén hallhatott a magyar közönség) vállalta az áriák zenekari alátámasztását. A historikus hangszereken játszó együttes csodálatos hangszíneket varázsol elénk, rögtön megteremtik az áriák hangulatát, szinte együtt lélegeznek az énekesrel. Érződik játékukon a kiváló stílusismeret, tudják, milyen szólamot érdemes kiemelni a még kifejezőbb hangzás érdekében. Ez a Händel-lemez megunthatatlan, mindig tartogat felfedezni valót az előadás.

Lehotka Ildikó



Decca – Universal

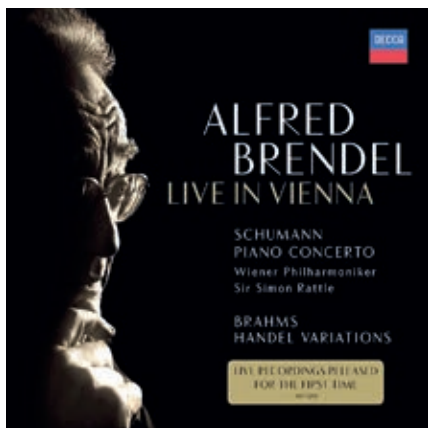
483 3874

Vivaldi: Gloria

Julia Lezsnyeva, Franco Fagioli – ének,
I Barocchisti, Diego Fasolis

Még alig tértünk magunkhoz elképedéssel vegyes elragadtatásunkból, amelyet Julia Lezsnyeva és Franco Fagioli március végi zeneakadémiai hangversenye váltott ki belőlünk, máris itt van egy CD tőlük. Műsora egy ponton azonos is a budapesti fellépésükével (Nisi Dominus RV 608, Fagioli fenomenális szólójával). És ha Lezsnyeva rajongói az említett koncerten kedvencük hangjának elnehezülését, élessé válását konstatálták is nem kevés csalódottsággal, úgy e kiadvány záró számában, a Nulla in mundo pax sincera (RV 630) motettában ugyanők föllélegezhetnek. Merthogy az orosz szoprán sztár éppen ama fölényes virtuozitással eregeti az Alleluia tétel koloratúráit, mint amely rációfól Tartini méltatlankodó intésére; nevezetesen, hogy „a torok nem összetévesztendő a hegedű nyakával”... Ha van ugyanis barokk zene, mely sui generis önti hangokba a bel canto éneklés eszményét – az emberi hang instrumentumként való uralását –, akkor Vivaldi vokális muzsikája pontosan ezt teszi. „Hogy Vivaldi operái megmaradnak-e a színpadon századunkban és azon túl, azt erősen kétlem” – írta a zeneszerzőről szóló 1993-as monográfiájában H. C. Robbins Landon. „Ugyanakkor hiszem, hogy egyházi zenéjét hamarosan egyenrangúnak fogjuk tartani, ha nem sok szempontból különbnek is tekinteni hangszeres muzsikájánál, amelyet pedig mindig is és joggal becsültünk nagyra.” Nem véletlen, hogy a lemez című szolgáló Gloria RV 589 is elhangzott – Alfredo Casella kutatásai nyomán és vezényletével – azon az 1939 szeptemberi sienai fesztiválon, amely eldurantotta a startlövést a modernkori Vivaldi-renezánszhoz. Ami pedig a lemez kontratenor sztárját, az argentin Fagiolit illeti: hangjának dús színe, meleg vibratója – úgy is mondhatnánk: androgín jellege – megvalósítja a bel canto ideáljának másik fontos ismervét. Azt tudniillik, hogy az emberi hang egyes regisztereinek – ahogy a hangszeres fekvéseinek is – sajátos színűk, karakterük van. Ezeket pedig nem elfedni, hanem kidolgozni kell. És persze egymással törésmentesen, kiegyenlítően összekapcsolni. Azt hiszem, Fagioli művészete számomra még a Lezsnyeváénál is értékeesebb. A Diego Fasolis vezette együttesek pedig ragyogó színvonalon teszik teljessé a felvétel élményét.

Mesterházi Máté



Decca – Universal

4833288

Alfred Brendel – Live in Vienna

Alfred Brendel, Bécsi Filharmonikusok, Sir Simon Rattle

Öröm „új felvételt” hallani a tíz éve visszavonult Alfred Brendeltől. Két élő felvétel Bécsből, korábbiól persze. Schumann a-moll zongoraversenyét már kétszer felvette ezt megelőzően, először Claudio Abbadoval, aztán Kurt Sanderlinggel. E harmadik koncertfelvételen a Bécsi Filharmonikusok működik közre Sir Simon Rattle vezényletével. Még differenciáltabb, még érzékenyebben megragadott előadás Brendel részéről. Valóban megvalósul az, amire mindig is törekedett, a finom felbontás, a dialógusok egymásra figyelő megvalósítása, a tempók és tempó-váltások minél hűségesebb alkalmazása a szerzői szándék szerint. Még fejlődésről is beszélhetünk, pedig a korábbiak is hasonló igényességgel készültek, ráadásul a karmesterek a lehető legjobb kísérők voltak. A játék puha, mind a szolista, mind a zenekar és a karmester részéről. Számtalan kiváló felvétel készült már Schumann a-moll zongoraversenyéről, ám Brendel ezzel a 2001-ből származó felvétellel a sok kiváló korábbi előadás után is kivételes élményt tud nyújtani. Rattle igazán odaadóan kísér, a zenekart pedig nem kell külön dicsérni, nagyszerű művészekkel mindig csodálatos hangzásra képesek. A korong másik darabja még fontosabb, ugyanis Brendel – annak ellenére, hogy már élete legelső koncertjén eljátszotta - nem készített róla stúdiófelvételt: Brahms Händel-variációinak rögzítésére 1979-ben került sor. Brendel magával a művel nem volt megelégedve, Liszt Weinen, Klagen, Sorgen, Zagen-variációival vetette össze, s a nagy újjító darabja sötét árnyat vetett a neoklasszikus mester munkájára. Brendel könnyűnek találta, bár korábbi előadásával „megfelelően nehezítette” az alkotást, ugyanis alapos kidolgozottsággal, az egyes variációk egyedi megközelítésével, szélesen mozgó dinamikai skálával adta elő. Ahogy ez az előadás mutatja, a látszaton túllépve felfedezhető a változatosság, ahogy Schumann vagy Brahms versenyműveiben s néhány más darabjában sem felszíni kontrasztokban, hanem mélyen, belül mutatkozik meg az invenció. Ez a lemez semmiképp sem afféle utólagos marketingfogás, hanem a brendeli életmű jelentős darabja. Szeretném remélni, hogy még előkerül néhány hasonlóan értékes felvétel, tovább bővül Brendel – amúgy tudatosan bizonyos szerzőkre és művekre korlátozott – repertoárja is.

Zay Balázs



Deutsche Grammophon – Universal

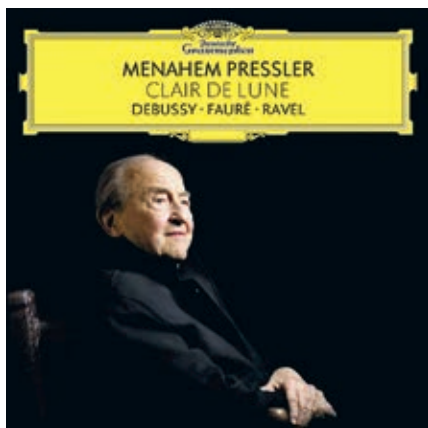
479 8353

Beethoven: Zongoraszonáták – op. 106, op. 27. No. 2

Murray Perahia – zongora

Murray Perahia második Deutsche Grammophon-lemeze igen karakteres. Korábbi kiadójánál – CBS Masterworks/Sony Classical – már felvette Beethoven néhány szonátáját, s most a Hammerklavier és a Holdfény szonátát rögzítette. Ha valaki azt gondolja, megint egy hasonló előadás e sokat játszott művekből, bizony téved. Perahia sajátos megközelítésben tárja eléink e két alkotást. A Hammerklavier előadása különösen eltér a szokásostól. Nem a tempókat illetően, ott eléggé beleillik a korábbiak sorába, bár határozottan a gyorsabbak közt van. Az eltérés a billentésben rejlik, s ezáltal a kiemelésekben, mármint abban, hogy a mű egyes részei közül melyeket emeli ki. S itt Perahia a legtöbbektől eltérően, a legtöbbekével ellentétes módon közelít. Nem az erőteljes nyitótémát, nem a heves részeket emeli ki, hanem a líraiakat. Mint mindig, most is a különböző színárnyalatok kiegyensúlyozott viszonyára koncentrálna a szerfelett differenciált billentés révén. A zene térben jelenik meg, a hangok különböző, de gondosan egymáshoz mért súllyal tűnnek fel. Ez a kiegyensúlyozottság jellemzi a Holdfény szonátát is. Megszűnik a sokszor hallott bal kéz-jobb kéz elkülönülés, a hangok mindig egymáshoz tudatos közelségben és egymástól tudatos távolságban helyezkednek el a hangzó térben. Perahia billentése lágy. Leginkább még Alfred Brendelhez hasonlítható bizonyos fokig, a többiek szinte mind élesebbek, olykor perkusszívabbak (főleg a Hammerklavier szonátában). Némiképp Schiff András is megemlíthető viszonyításként, ő azonban az egyensúlyt valamelyest másképp értelmezi, jobban koncentrálna a tempóra, továbbá szándékosan egyszerűbben, azaz kevésbé bontott beállításban. A Holdfény szonáta azzal tűnik ki, hogy a szép hangzás, a sok színárnyalat kultiválása mellett kerüli a túlzott romantikát, míg a Hammerklavier alapvetően ritkamód lírai fogantatású. Hammerklavier az egyáltalán? Furcsamód igen, mert a kor modern hangszerét az egyes regiszterek markáns megkülönböztethetősége jellemezte többek közt, a kalapács-jelleg inkább járulékos tulajdonság volt, amit később korrigálni tudtak a hangszerkészítők. Az elsöre tehát nem kalapácszongorás hangzás így mégiscsak közel áll bizonyos tekintetben a Beethoven üdvözölte hangszerhez.

Zay Balázs



Deutsche
Grammophon –
Universal

4798756

Clair de Lune – Debussy, Fauré és Ravel művei

Menahem Pressler – zongora

A zeneipar ma épp olyan tapintatlan, mint a cudarabb időkben, ha nem még kegyetlenebb. Skrupulusok nélkül zsákmányol ki kiskiszkolászongoravirtuózfiúcskákat és bakfis hegedűslányokat. S aggálytalanul megteszi ugyanezt a korfa másik oldalán: színpadra és mikrofon elé csalja az élemedett korú bácsikat és néniket. Serdületlenek vagy aggastyánok, egyre megy, ez a showbiznisz. Most Menahem Pressler kései kivirágzását követhetjük úgy, ahogyan a nagy bajnokokét egykoron. A hetvenes évek végén Rubinstein, egy évtizeddel később Horowitz volt soron. Ki köthetne bele ilyen nevekbe? Hiszen ötven-hatvan éve ott vannak a színpadon minden rutinjukkal! Hogy már úgy kell a darabokat válogatni nekik, ahogyan a műfogsorhoz a salátába valót, nem számít, mert a zsöllyék népe valami olyat akar hallani, amit máshol vagy mástól nem. Letűnt korok halványuló emlékeit, olyan korszakokét, amelyekre emlékezni is nehéz, nemhogy megidézni. Rubinstein élete végéig megmaradt a megfellebbezhetetlen elegancia mezsgyéin, Horowitz is megőrizte páratlanul csiszolt előadásmódját. S mindig akad a közönség közt egy kültelki proli, aki benyögi a végén, hogy „ugye, tud még a vén csibész!”. Pressler is tud még valamit. Zongorázni már nem nagyon, de csakugyan őriz egyet s mást a boldog békeidők nosztalgikus hangulatából. Nehéz megmondani, hogy mit, de a kísérfűzet néhány monokróm fotográfiája segít elővarázsolni a boldogult harmincas éveket, amikor az ifjú zongoraművész a nácik elől menekülve találta meg hazáját Palesztinában, s lett előbb keresett koncertpianista az amerikai piacon, majd évtizedek sokaságán át játszott az ikonikus Beaux Arts Trióban. 2008-ban szűnt meg az együttes, azóta Pressler szólolistaként muzsikál, s készít lemezeket – legutóbb Debussy műveiből, ráadásnak falatnyi Fauréval és Ravellal. Szabadon, önkényesen, de okosan válogatva a Debussy-repertoárból. Játékában ugyan nincs semmi kivételes, vagy nagy formátumú, de csakugyan bujkál benne valami ódivatú báj, valami nemes, mégsem fölényes előkelőség, megérett finomság. Nincsenek éles kontrasztok, Debussy nyers harmóniáiban mintha önkéntelenül sodródódnának egymás mellé a hangok. Irigylendő természetesség és keresetlenség, de semmi egyedi.

Balázs Miklós



Warner Classics –
Magneoton

9029572422

Mozart: Zongoraversenyek

Piotr Anderszewski – zongora,
Európai Kamarazenekar

Lehet-e egyszerű, minden különöstől mentes, egyúttal azonban kiemelkedő és magával ragadó egy lemez? Íme a példa: lehet. Piotr Anderszewski lengyel zongorista hajdanán egy szokatlan, különös olvasattal vált világhírűvé, amikor Beethoven Diabelli-variációit rögzítette a jogelőd Virgin Classics márkája számára. Akkor épp a szokatlan megközelítéssel, a lassabb tempókkal tűnt fel. Anderszewski azonban szokása szerint kerüli a feltűnést, egyszerűen a zenére koncentrálnak, azt akarja kibontani, s nem akarja többé tenni, mint ami. Mozart különösen közel áll hozzá, logikusan, hiszen ehhez az intenzitáshoz igazán nem kell hozzátenni semmit, elég – ami egyáltalán nem egyszerű persze – azt megragadni, ami benne van. A 25. C-dúr és a 27. B-dúr zongoraverseny részben egy, részben két világ. A 25. korábbiakra tekint vissza (13-15.), míg a 27. inkább a Requiemhez kötődik már, szélesebb, nyugodtabb, transzcendensebb. Más, mint az előzőek, nagyon előremutató. Anderszewski keresetlen egyszerűséggel, egyszerűsmind bátran – vállalva, amit érez, ami jön – szólaltatja meg a zenét, együtt a zenekarral. Intenzív párbeszéd folyik a szólista és a zenekar közt, a zongorát az egész részeként képzeli el. A transzparens hangzásra törekvés azonban nem jelent eltávolodást a megszokott és jól bevált – azaz nem túlzottan historikus szemléletű - zenekari hangzástól. A tempók is kényelmesek, melyek megengedik a zene szépségeinek felszínre kerülését. Ideálisnak tartom ezt a megközelítést, ugyanis a historikusok kezdeményezte fejlődésnek semmi nem feszül ellen, viszont megmarad a hagyományos hangzás és játékideál. Nincs hajszolettség, de nincs túlzott tömörség, nehézkesség sem. Anderszewski az igazán őszinte muzsikusok kis csoportjába tartozik, aki a kellő rácsodálkozással és szerénységgel viszonyul a zenéhez. A viszonyosság nemcsak a zenekarral szemben jelenik meg játékában, hanem az elképzelés terén is, mikor quasi operaként szemléli az opust, s a szólamokat, a zenei gondolatokat úgy tekinti, mintha színpadi szereplő gondolatai, érzései volnának. S ezzel épp annak a szükségszerűségnek felel meg, mely abból adódik, hogy a darabban rejlő zenei gondolatokat meg kell értenie és mint megértettet kell továbbadnia az interpretálóknak.

Zay Balázs



Erato/Warner –
Magneoton

0190295883959

Intuition

Gautier Capuçon – cselló

A cím akár egy limitált kiadású Gautier Capuçon-parfümöt is reklámozhatna, ám az Intuition című lemezével a gordonkaművész érzékeny lelki húrokat penget meg: „Gyermekkorom óta ösztönös megérzéseim vezettek a cselló világában tett utazásaimon. A gordonka kifejezésteli harmóniákban sír, énekel és szárnyal legbensőbb gondolatainkkal. Mielőtt a vonó megzengetné a húrokat, mielőtt a technika és a gyakorlás szót kérne, a zene intuícióval kezdődik.” A művész ezúttal olyan zenei utazásra invitálja hallgatóit, melynek tizenöt darabja – azon túl, hogy gazdag érzelmi skálájú, népszerű ráadásdarabokként is ismerősek lehetnek – előadójuk életének főbb eseményeire utal. Az első színhely Franciaország, a Nyugati-Alpok előterében fekvő Savoya régiója, mely a gyermekkort idézi. Ezért került be a válogatásba Saint-Saëns Hattyúja (mellyel először szerepelt közönség előtt a művész), Fauré Álom után című kompozíciója, továbbá nagymamája kedvence, Massenet Meditációja. A következő állomás a párizsi diákévekre emlékezik, mikor az ifjú akadémista felfedezte magának Rahmanyinov, Elgar, Paganini, Piazzolla és Casals varázslatos világát. Képzeltbeli utazásunkat Bécsben folytatjuk, ahol elkezdődött Capuçon nemzetközi karrierje, Popper-, Joplin-, Csajkovszkij- és Dvořák-művekkel illusztrálva. A 21. század két új alkotásával zárul az eddigi út: az olasz csellista Giovanni Sollima és Jérôme Ducros zongoraművész egy-egy virtuóz darabjával. Ducros zongorakíséreként is szerepel a lemezen, biztos alapot adva a csellónak. A darabok többségét azonban zenekar kíséri. A Douglas Boyd vezette Orchestre de chambre de Paris tagjai tapintatosan, a háttérbe húzódva hagyják csillogni a sztárcselistát, aki boszorkányosan virtuóz, és szárnyal, meditatív vagy éppen sír a hangszerén. A tizenöt darab tizenöt „személyiség”, melyet Capuçon kiváló stílusismerettel közvetít: a karakterek gazdagsága egyszerűen nem engedi a hallgatót unatkozni. Akinek azonban még ennyi jó is kevés, annak a lemezkiadó egy huszonegy perces bónusz DVD-vel is kedveskedik. A Hattyú, az Álom után, Popper Elefánttánc, Elgar Salut d’amourja és a Thaïs-Meditáció vizuálisan is élvezhető.

Kovács Ilona



Warner Classics –
Magneoton

0190295723934

Brahms: Csellószonáták, Magyar táncok

Jean-Guihen Queyras – cselló,
Alexandre Tharaud – zongora

Brahms két csellószonátát írt, a két mű keletkezése közt 20 év telt el. A darabok hangzásvilágán is érezhető a különbség: a háromtétéles e-moll szonáta alaphangulata melankolikus, a középső tétel kissé múltba forduló, a zárótétel fúgaszerkesztése izgalmas (a mintát Beethoven utolsó, D-dúr e műfajú darabjának tétéle adhatta). Az F-dúr szonáta jóval kitárulkozóbb, a harmadik tétel felirata jelzi is a szenvedélyességet – Brahms életének egyik gondtalan korszakában keletkezett a mű, több jelentős művét ekkor komponálta. Brahms két csellószonátája a szerző két világát mutatja be Jean-Guihen Queyras és Alexandre Tharaud előadásában. Az e-moll szonáta tolmácsolása zavarba ejtő, a tétel zenei anyaga tele van elfojtott érzelmekkel, de ezt alig kapja meg a hallgató. Jean-Guihen Queyras inkább a szép csellóhangra összpontosított, a szenvedély háttérbe szorult, távolságtartónak érezzük a kifejezőmódot. Visszafogott megoldásokat, precíz hangokat, helyenként kellemkedést hallunk, egyik összetevő sem a romantikus stílust jelzi, különösen nem Brahmsét. Terjengős, hosszú tételt kap az érdeklődő, ami nem köti le a figyelmét. Szép pillanatként a nyitótétel főtémájának dúr változatát említhetjük, a sötét voce megszólalás jelzi, hogy remek ötletei is vannak a csellistának. A középső tétel karakterei kellemesek, de nem kiemelkedőek, az Allegro kissé vértelen a záró szakaszt kivéve, a cselló a mű tolmácsolása során nem mindig veszi át a zongora hevült játékát. A tételkezdő fúgatémát a zongora és a cselló két különböző karakterrel játssza. Az F-dúr szonáta nyitó tétéle izgalmas, a szenvedély itt talán könnyebben megfogható a csellista számára. Az Adagio affettuoso nagyon szép (bár a pengetés lehetne szelídebb), a két utolsó tétel is jól megfogott. Tharaud zongorázása rendkívül kifejező, dinamikai skálája széles, zenei megoldásai nagyon jók. Rajta nyugszik az előadás, ő viszi előre a darabokat, érzékenyen reagál a csellista játékára, de képes a háttérben maradni, ha úgy kívánja a zenei anyag. A két fajsúlyos szonáta ellentételezéseként (és Brahms újabb világaként) öt magyar táncot hallunk, az átíratot a két művész készítette. Érezhetően örömeiket lelik a rövid táncok bemutatásában. A kísérőfüzet esszéje kiváló, a művészekről készült képek egyediek.

Lehotka Ildikó



Erato/Warner –
Magneoton

9029570807

Bartók: Hegedűversenyek

Renaud Capuçon – hegedű, Londoni Szimfonikus Zenekar,
François-Xavier Roth

Bartók két hegedűversenyét vette fel Renaud Capuçon. Mindkét mű interpretáció-története és diszkográfiája tanulságos. A II. hegedűverseny a kevés nagy mű egyike, melynek ősbemutatóján jelentős művészek léptek fel, s felvétel is készült, a Székely–Mengelberg-előadás azért is érdekes, mert megmutatja, hogyan fejlődött a darab értelmezése, előadása. E sor hamar felfelé ívelt Menuhinnal (3 felvétel), s abszolút magasra ért Kyung-Wha Chunggal (2 felvétel) és Perlmannel. Aztán jöttek az alternatívák. Olykor nagyok is tévedtek (Shaham és Boulez a kellő vadság és rusztikusság mellőzésével). Az I. hegedűverseny ugyan később bukkant fel, ennek fejlődése is jól követhető. Jelen lemezen ez a mű kiváltképp jó, ugyanis Capuçon és a Londoni Szimfonikus Zenekart vezénylő François-Xavier Roth bátran kibontja a szerelmi ének kíséretét, ami fontos, ugyanis sok előadásban a visszafogott – tévesen „sachlich” kezelt – zenekari rész hűvössé teszi az amúgy szenvedélyes zenei folyamat, s a hegedűt is visszafogja. A II. hegedűverseny előadása jó kombinációja a disztinált, törésektől, kellemetlen színektől mentes hegedűhangnak és a kifejező, eléggé heves és dinamikus játékmódnak. Egyfajta ideális közép valósul meg Capuçon kontrollált, mégis intenzíven átélt játékában. Roth igazi kísérő, nem ő vezet, de biztos háttérrel ad. Hasonló, de természetesen itt-ott éppen másképp alakuló ívet ír le például a zongora-versenyek vagy a kvartettek előadás- és felvételtörténete. A kezdet a II. hegedűverseny és a kvartettek esetében adott Székellyel és a Magyar Vonósnégyessel. Ezt leginkább Jean-Efflam Bavouzet és Gianandrea Noseda zongora-verseny-előadása, illetve a (későbbi) Takács Kvartett felvételehez érzem közelinek a hang lekerekítettsége, ugyanakkor az intenzitás és átélés megtartása révén. Végig azt érezni, hogy egy ideális összképnek rendelnek alá mindent, ami elsősorban a hangzás jellegét és kereteit határozza meg. Capuçon és Roth előadása ily módon megfelel a poszt-modern elképzelésnek, de nem tér el annyiban a moderntől, hogy hiányérzet keletkezne bennünk az előadás direktségét és expresszivitását illetően, ami a daraboknál alapvetően fontos, hiszen mégiscsak modern alkotások.

Zay Balázs



Deutsche
Grammophon –
Universal

479 8529

Visions of Prokofiev

Lisa Batiashvili, Európai Kamarazenekar,
Yannick Nézet-Séguin

1917 novemberében tervezték bemutatni Szentpétervárt Prokofjev I. (D-dúr) hegedűversenyét, de a forradalom miatt ez nem valósulhatott meg. Prokofjev külföldre távozott a kézirattal, és csak hat év múlva hallhatta a közönség a darabot. Az ingyenc párizsi közönség nem fogadta kitörő lelkesedéssel a szerző egyik első neoklasszikus művét. Olyan darabot vártak tőle, mint amilyenek a diák korában írt meglepően zongoradarabjai voltak. A bukás oka talán abban keresendő, hogy a közönség nem az egyszerű felépítést, világos hangzást várta, hanem a virtuozitást. Szigeti József fedezte fel újra a hegedűversenyt. Az 1935-ös, Prokofjev szavaival élve „könnyű-komoly” vagy „komoly-könnyű” zene jegyében íródott versenymű az „új egyszerűség” jegyében készült. A hegedűverseny komponálása a szerző koncertkörútjai alatt történt, Párizsban, Voronyezsben, Bakuban írta a tételket, de a mű Madridban szólalt meg először. Mindkét hegedűversenyét a hagyományos háromtételűs rendben komponálta, a D-dúrban azonban a lassabb tételek közt helyezkedik el a gyors, játékos, kromatikus témájú Scherzo. A művek zenei világa, a karakterek, a helyenként szívszorító, másutt a vásári zenét idéző szakaszok visszaidéződnek a hallgatónak. Mindkét hegedűverseny megkapó, és a tolmácsolás is az. Lisa Batiashvili csodálatosan hegedül, a karakterek – legyenek azok egy idealizált érzést bemutatóak, vagy robusztusak – minden esetben remek módon mutatják a szerző elképzelését. Az örmény hegedűművész hegedűhangja telt, a magas hangok gyönyörűek. Bár nem a virtuozitás az elsődleges a két műben, a hallgató meggyőződhet arról, hogy Batiashvili technikai tudás is makulátlan. Az Európa Kamarazenekar Yannick Nézet-Séguin vezetésével rendkívül érzékenyen játszik, a hangszerelés teljes pompájában tárul a hallgató elé. Gyönyörű színeket, atmoszférát, együttjátékot kap az érdeklődő mind a zenekartól, mind a szólistától. A tempó-váltások nem zökkennek, a dinamikai megoldások, a szólómarányok kiemelik a művek szépségét, egyediségét. A lemezen három átirat is szerepel, a művész nő édesapja hangszerelt át szólóhegedűre és zenekarra két ismert balett-tételt és a frenetikus indulót A három narancs szerelmese című operából. Egészen kimagasló a lemez, az átiratok is nagyszerűek.

Lehotka Ildikó



Oehms Classics –
Mevex

OC 971

Meyerbeer: A próféta

Osborn, Cornetti, Tapia
Essener Philharmoniker, Giuliano Carella

„Mint még soha, úgy forgatta föl a fanatizmus a világot. Mind e parasztok, akik prófétának tartották magukat, és semmi mást nem tanultak a Bibliából, mint hogy az Úr ellenségeit ki kell írtani, Vesztfáliában gyülekeztek, amely akkoriban az ostobaság hazája volt. Megszállták [az anabaptisták] Münster, és elűzték püspökét. Eleinte azt tervezték, hogy az Ótestamentum törvényei szerinti teokráciát alapítanak, amelynek élén maga Isten állt volna. [...] Egy Jan van Leyden nevű németalföldi kocsmáros azt bizonygatta, hogy megjelent neki Isten, és királlyá tette meg őt. A többiek elhitték, amit mondott. Koronázása leírhatatlanul fényűző volt. [...] Mint világi uralkodó és mint próféta tizenkét apostolt küldött szerte Alsó-Németországba, hogy az ő uralmát [...] hirdessék. E prófétakirály rendelkezett egy tulajdonsággal, amely haramiak és zsarnokok körében nem ritka: a bátorság. [...] Végül elérülték őt hívei...” Így foglalja össze Voltaire A nemzetek erkölcséről és szelleméről szóló esszéjében Jan van Leyden 16. századi történetét. Meyerbeer pedig francia nagyoperát írt belőle; izgalmas, mozgalmas, monumentális jelenetekkel és persze érzelmi szálakkal, amelyek a főhőst (Jean de Leyde; tenor) mindenekelőtt anyjához (Fidés; mezzo), de mátkájához (Berthe; koloratúrszoprán) is kötik. Hogy a Scribe/Meyerbeer szerzőpáros által feltűnő szépséggel kezelt téma az 1848-as forradalmak utáni kijózanodásban éppoly aktuálissá vált, mint korunkban, mely a mindenféle szocializmusokból ábrándult ki – ez egy dolog. Másik dolog viszont, hogy A próféta nélkül a 19. század második felének operatörténete egyenesen elképzelhetetlen volna. Jóllehet Meyerbeernek gyakran róják föl a következmények nélküliséget – azt, hogy operái mindig csak a pillanatnyi hatásra törekednek –, maguk a komponista által kifejlesztett hatásmechanizmusok messzemenő következményekkel jártak. Verdi Don Carlosára nézvést éppúgy, mint Muszorgszkij Borisz Godunovjára, sőt még Az istenek alkonya Wagnerére is. Eléggé fontos művek ezek? Fontos mű A próféta is. Most végre teljes terjedelmében, az 1849-es eredeti változatban hallható három CD-n; az esseni Aalto Színház remek, 2017 tavaszi előadásának élő felvétele Fabien Guilloux kritikai kiadásán alapul (Ricordi, 2004).

Mesterházi Máté



Opus Arte – Mevex

OA 1227 D

Schönberg: Gurre-dalok

Fritz Magee, Larsson, Marquardt, Ablinger-Sperrhacker,
Melles, Holland Nemzeti Opera, Marc Albrecht

„A Gurre-dalok színpadi előadásával kapcsolatban fő aggályom mindig az volt, hogy ez epikus zene, sőt inkább lírai, semmint színpadi. Egészen más zenét írok a színpad számára, mint amikor hangversenyszerű előadásra gondolok. A költemény dialógusai sem megfelelőek. Alapjában véve elképzelhetetlen, hogy míg az egyik szereplő áriát énekel, a másik csak áll s a semmibe bámul. El sem tudom képzelni, hogyan lehetne ezt megoldani. Ezt a zene sem fejezi ki egyáltalán. Félek, végül unalmassá lenne, s a zene sem érhetné el tizedét sem szokott hatásának.” Harmincöt évvel nagyszabású kantatájának bécsi ősbemutatója (1913) után írta ezt Los Angelesből Arnold Schönberg a neves genfi koreográfusnőnek, Ingeborg Ruvinának. Ám több mint százöt évnek kellett eltelnie a Gurre-dalok Musikverein-beli váratlan sikere után ahhoz, hogy végre megtörjék a jég, méghozzá Amszterdamban. A Holland Nemzeti Opera igazgató-rendezője, Pierre Audi szedte össze a bátorságát, és bizonyította be, hogy a mű színpadi előadása mégiscsak megvalósítható. Méghozzá az eredetileg 150 (!) tagú zenekarra elképzelt – a főzeneigazgató Marc Albrecht által főlányes biztonsággal vezényelt – partitúra szadzfordulós-szecessziós gazdagságához méltóképpen látomásos módon (díszlet és jelmezek: Christof Hetzer). Amihez – Waldemar és Tove tragikus szerelmének megjelenítéséhez – Audi fantasztikus szólistákat is talált magának partnerül. Mindenekelőtt a férfi hőst alakító Burkhardt Fritz színpadi jelenléte megrázó. De a dán költő, Jens Peter Jacobsen sorait recitáló színész, Sunny Melles (Melles Károly karmester lánya) intenzitása is feledhetetlen. „A Gurre-dalok nemcsak az 1900 körüli, legendás Bécs pompájára emlékeztetnek, hanem módosíthatják is a békeévekről manapság alkotott, idealizált képünket” – írja a DVD-hez mellékelte kitűnő esszéjében Gavin Plumley. „Előadótól e mű megköveteli a dolgok háttérének megvilágítását és összefüggésekbe való helyezését, s ezt az igényt talán csak a színpadi előadás tudja kielégíteni. Ha ezáltal további konfliktusok keletkeznének – aközött, amit látunk és amit hallunk –, az csodásan rárimelne a Gurre-dalokra, amelyek komponálásához minden idők legvéresebb évszázadának elején fogott hozzá Schönberg.”

Mesterházi Máté



Mariinsky – Mevex

MAR O592

Prokofjev: Szemjon Kotko

Lucjuk, Pavlovszkaja, Bezzubenko, Szolovjova, Nyikitin
Mariinszkij Zenekar és Kórus, Valerij Gergiev

Nehéz ma már elhinnünk, hogy Szergej Prokofjev e szocialista-realista operája nem mindenben felelt meg a sztálini-zsdanovi kultúrpolitika elvárásainak. Pedig így volt: 1940-es moszkvai premierje után a kritikusok még hónapokig vitakoztak róla a Szovjetszkaja Muzika című folyóirat hasábjain, hogy azután a mű majd két évtizedre elhallgatassék és csak a hrucsovi enyhülés idején szólalhasson meg újra, eljutva ezek után Kelet-Európa számos operaszínpadára. Hogy a Szemjon Kotko manapság is érdemes a figyelmünkre, azt szerzője zsenialitásának köszönheti, amely még a partitúrára rakódott vastag ideológiai porrétegen is minduntalan átfénylik. Merthogy a hazájába nem sokkal korábban visszatelepült Prokofjev igazán mindent megtett azért, hogy témaválasztásával – mint írta – „az új embert, az új érzéseket, az új életstílust” ábrázolja. Valentyin Katajev A dolgozó nép fia vagyok című elbeszélésének (1937) megzenésítésére Alekszej Tolsztoj beszélt rá; a siker érdekében a világhírű komponista magát a novella íróját – a rendszer dédelgetett kedvencét – kérte föl a librettó elkészítésére. Rendezője sem akarja lett volna a Sztanyivszlavszkij színházbeli ősbemutatónak: a gyakran filmszerűen éles váltásokra épülő darabot Vszevolod Meyerhold állította volna színre. Csak hát a politika közbeszólt: Meyerhold, a színpadi formanyelv korszakos megújítója épp annak a rezsimnek vált áldozatává, amelyet az opera dicsőíteni kívánt. A Szemjon Kotko egyértelmű fogadtatását mindazonáltal Prokofjev önmagával szembeni igénye akadályozta a leginkább: hogy egyszerre elégítse ki a „dolgozó nép” által könnyen befogadható, népszerű (népies) azaz „dallamos” zene kritériumait, valamint saját ízlését is, amely mégiscsak a modern és hiteles – jóllehet formalistiként megbélyegzett – művészet irányába húzott. A másfél évtizede a Philips Kirov-sorozatában CD-n már megörökített produkciót Anna Matison mozgékony kamerái szinte tévéjátékszerű intenzitással rögzítették videóra. Jurij Alexandrov eredeti látványos rendezése a partizánok győzelmét – a „rendszer váltás” utáni korhoz illőn – ironikus fénytörésben látatja. A szereposztás részben azonos a korábbival: a tenor címszerepben Viktor Lucjuk még mindig jó, bár a tizenöt év fölötté sem múlt el nyomtalanul.

Mesterházi Máté



Erato/Warner –
Magneoton

0190295940782

Heggie: Great Scott

DiDonato, Pérez, Von Stade, Gunn
The Dallas Opera, Patrick Summers

Operáról szóló operát – Gassmann L'opera seria-jától (1769) kezdve Mozart A színiigazgatóján (1786) át egészen Richard Strauss Ariadné Naxoson-jáig (1912/16) – ismerünk épp eleget. Strauss utolsó színpadi műve, a Capriccio (1942) egy világégés közepette bírt foglalkozni azzal az operaesztétikai problémával – hogy tudniillik a szöveg fontosabb-e vagy a zene –, amelyet már Mozart vetélytársa, Salieri is tárgyalt Prima la musica, poi le parole című darabjában (1786). Az operajátszás – az operáért való „élés” – témáját azonban talán mindőjüknél átfogóbb igényrel állítja középpontba a floridai születésű Jake Heggie (*1961) legújabb színpadi sikere, a Great Scott című „amerikai opera” (2015). A 2 CD-t tartalmazó album e világpremier-produkció hangzó dokumentuma, és csak sajnálni lehet, hogy nem képi is, mivel DVD-n nyilván még inkább érvényre juthatna mind az előadás poézise, mind pedig humora. Annál is inkább, minthogy a szövegeknyvet, Terrence McNally igényes (helyenként sitcom-humorú) librettóját a kiadványból kispórolták; az Erato honlapján azonban olvasható, ami pótlólagos segítség a darab megértéséhez. A Great Scott címszereplője egy karrierje zenitjére jutott operaszár, bizonyos Arden Scott (Joyce DiDonato, mezzo), akinek egyszerre kell megküzdenie művészi és magánéleti válságával. Ez utóbbit gimnáziumi szerelmének (Nathan Gunn, bariton) váratlan felbukkanása idézi elő. Az előbbi viszont nemcsak a fiatalabb konkurencia (Ailyn Pérez, koloratúrszoprán) jelenti, hanem az a dilemma is, hogy vajon énekesként kizárólag a múlt termése felé forduljunk-e (akár elfeledett műveket is föl kutatva), vagy vállalnunk kell-e korunk rizikóval terhes produktumait is. E válaszával pedig épp ama képzeletbeli, romantikus belcanto opera szerzője (illetve annak szelleme) szembesíti Ardent, amelyet ő újra-fölfedezésre szán. Mindehhez jön még az (amerikai) operajátszás privát alapon történő finanszírozásának állandó gondja; ezt egy önzetlen, ám futball-elkötelezettségű férje jóakarátának is kiszolgáltatót védőnő (Frederica von Stade) vállalja magára. A komponista Heggie persze leginkább az amerikai dallamosságot és a Rossini-Donizetti-stílusban való önfelédet lubickolást vállalta magára – igaz, mindkettőt virtuóz mesterségbeli tudással!

Mesterházi Máté



Vivaldi: Versenyművek

Capella Savaria

Hungaroton
HCD 32742



Vivaldi kifogyhatatlan versenymű-tárából válogatni mindig hálás feladat. Akárha sokszor hallott művet kap ki az ember, nemkülönben, mikor ritkán játszott darabok bukkannak fel egy-egy friss hanglemezen. Ezeket kombinálni évtizedek óta kedvelt foglalatossága előadóknak és lemeztársaságoknak. A Capella Savaria pár évvel egy kiváló Négy évszak után most újfent a velencei mester felé fordult, ezúttal két hegedűverseny, s ugyanennyi fuvola-, valamint fagottverseny erejéig, lezárva a korongot egy D-dúr kamarakonzerttel. Jól és kevésbé ismert opuszok egyaránt felbukkannak a műsorban, többek között a népszerű Il gardellino – tévesen A pacsirtaként fordított, valójában A tengelic – beceneven futó fuvolaverseny. A hegedűszólókban természetesen Kalló Zsolt excellál, de nem kevésbé kiváló szólót hallhatunk a fagottművész Ferencsik Lászlótól és a fuvolista Bertalan Andreától. Ezúttal a lemez hangzását sem érheti gáncs: a Capella Savaria végre kimozdult a csontszáraz Bartók koncertteremből, s jelen lemezüket a Premontre Rend Szent Norbert Gimnáziumának rendezvénytermében vették fel – kifogástalan akusztikai körülmények között.

BM



Monteverdi: Madrigali – Cremona, Mantova, Venezia

Les Arts Florissants

Harmonia Mundi – Karsay és Társa
HMX 2908777-79



?? pötyi??

A Les Arts Florissants nagyszabású projekt keretében 2011-ben elkezdte rögzíteni Claudio Monteverdi madrigáljait, végül a Harmonia Mundi három lemezből álló antológiaként jelentette meg az itáliai mester nyolc kötetnyi vokális kompozícióját. A vállalkozás megálmodója Paul Agnew, kiváló tenor, akit ismerhetünk Ton Koopman Bach-felvételeinek szólistájaként és a párizsi székhelyű régi zenei együttes francia barokk operaelőadásainak haute-contre szerepeinek megformálójaként is. Az antológia igazolja, hogy a Les Arts Florissants és az énekesként is közreműködő Agnew neve továbbra is a minőség garanciáját nyújtja, a művészeti vezető jó érzékkel választotta meg énekes társait; néhányukat az általa és William Christie vezette, fiatal énekesek pályáját egyengető Le Jardin de Voix akadémiáról. Az első két lemez a kezdő zeneszerző Cremonában töltött éveit alatt, majd a már érettebb komponista mantovai időszakában született első öt madrigálkötetét tartalmazza, a hiánypótló gyűjtemény pedig a harmadik lemezen hallható utolsó három kötet már-már operába hajló velencei madrigáljaival válik teljessé.

JB



Brahms: Zongoratriók

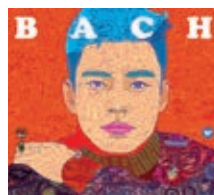
Emanuel Ax – zongora, Leonidas Kavakos – hegedű, Yo-Yo Ma – cselló

Sony Classical
88985407292



E kiadvány megjelenése igen öröndetes, hisz Brahms zongorás triói (és más kamaraművei) sajnos mindmáig ritkán előadott remekművek. Kivételes alkotások adta élményt nélkülöz, aki nem ismeri az I. trió első vagy a II. trió második tételét. Ax és Ma régi előadói e daraboknak, egykor a mára elfelejtett Yong Uck Kim volt a partnerük, most Kavakos csatlakozott hozzájuk. Előadásuk a várakozásnak megfelelően – kiváló. Egyaránt remek a saját szólamok igényes megvalósítása és az összhang. Mindhárman jobbára középső pozíciót foglalnak el a diszkrét zenélés és a megragadott motívum karakteres bemutatása között. Az előadások átéltek, de szélsőségesebb megoldásoktól mentesek. Kevés korábbi felvétel nyújt hasonló színvonalat. Egyetlen áll csak felette, az I. trió Hess-Stern-Casals-féle előadása, mely egészen kivételes keresetlen egyszerűségével. Hasonlóan kiváló a három trió Katchen, Suk és Starker interpretációjában. Ax, Kavakos és Ma szenvedélyesebb náluk. Egy folyamatos amerikai iskola részét alkotják, akik fesztiválokon és lemezeken rendszeresen előadják többek közt Brahms kamarazenejét.

ZB



Bach: Goldberg-variációk

Ji Yong Kim – zongora

Warner Classics – Magneoton
0190295719371



Glenn Gould és Simone Dinnerstein után most Ji Yong Kim mutatkozott be Amerikában a *Goldberg-variációkkal*. A borító ízlés dolga - rendben, ha ezzel fiatalokhoz jut el Bach zenéje. Az előadás is ízlés dolga. Bemutatkozás a Goldberg-variációkkal „csak úgy” nem megy. Gould korszakalkotó Bach-szemléletet hozott, nagyobb átláthatóságot, a polifónia új megközelítését. Dinnerstein szokatlanul költői, finom előadást. Ji is hoz újat. Nem kérdés, hogy felkészülten, kidolgozottan és tisztán zongorázik. Van egyéni, szokatlan stílusa is. Egyrészt határozott keretek közt mozog (nincs nagyon letisztult vagy romantikus), másrészt viszont „mindig más”. Felhasznál sokféle stílus-elemet, még jazzes lazaságot is, de nem egységesen és folyamatosan. Az egységet az ezek nyújtotta állandó meglepetés adja. Eléggé eklektikusnak, de korszerűnek tűnik, s a lemez esetleg jele egy új tendenciának. Nekem a korrekt zongorázás miatt elfogadható, olykor egy-egy rész erejéig tetszik is, egészében véve azonban érzek benne valamilyen nyugtalanságot, azaz nem egységes billentésmódot az adott pillanatban.

ZB



A fuvolaszonáták nagykönyve – 5. rész

Ittész Gergely – fuvola, Nagy Péter és Gábor József – zongora

Hungaroton
HCD 32777



A négy szonáta – négy világ, érdemes őket nem egyvégtében, hanem külön-külön meghallgatni. Lajtha koncertszonátája (*Sonata en concert*) a szerző kései korszakának jelentős alkotása az életműben típusá lett sajátos műfajban (versenymű és szonáta ötvözet). Az előadókkal szemben támasztott rendkívüli igénye csak részben lehet magyarázata annak, hogy ritkán kerül előadásra. A műsor legnépszerűbb száma kétségtelenül Prokofjev műve. Az lemez kísérőszövegében a fuvolaművész hangot ad annak az előadói döntésének, hogy nem ragaszkodott az ösváltozathoz, hanem több helyen kölcsönzött a szerző által készített hegedű-zongora átiratból. E két nagylélegzetű mű által közrefogott további két darabban a 2017-ben elhunyt, elsősorban zongorakísérőként elismert Gábor József a fuvolás partnere. Ő volt Taktashvili *Szonátájának* zongoristája a magyarországi bemutatón, a szerzőtől első kézből kapott instrukciók birtokában, s ideális a partnerválasztás Gyenyiszov érzékeny árnyalatokban gazdag egytétéleséhez, mely Gábor József rendkívüli karakterizáló készségének és választékos billentéskultúrájának méltó emléke.

FK



Joyce DiDonato: In War & Peace

DiDonato, Il Pomo d'Oro, Maxim Emelyanychev

Erato/Warner – Magneoton (DVD)
0190295704889



A *Háborúban és békében* címmel meghirdetett előadás alcíme: Harmónia a zene közvetítésével. E projekt egyfajta művészi reflexió a 2015 novemberi párizsi terrortámadásra. Barokk operaáriák idézik meg a háború és béke jellegzetes szituációit, prominens alakjait. A zene harmóniateremtő erejére hívja fel a figyelmet a vezető amerikai mezzoszoprán, turnéján rangos operaházak, koncerttermek közönségét ébreszti rá a zene varázshatalmának eme területére. A műsor áriáiból 2016-ban Toblachban készült CD-felvétel ad ízelítőt. A léggört sokrétűbben adja vissza a 2017. június 4-i barcelonai előadás felvétele, ahol a látvány is jelentős szerepet kap (az énekesnő testfestése, táncos közreműködése, a vetített háttér és a világítás színeffektusai). Többszörösen is aktuális mindkét felvételtípus a magyar zenebarátoknak, akár előzetesként a közelgő Müpa-beli előadáshoz, akár azt követően, az élmény megőrzéseként. A CD és a DVD műsora részben különböző (a DVD-n többek közt a zenekari „közjátékok” jelentenek többletet), és részben módosul a budapesti est műsora is. Kihagyhatatlan!

FK



Beethoven összes cselló-zongora műve

Marc Coppey – cselló,
Peter Laul – zongora

Audite
23440



Marc Coppey és Peter Laul lemezre játszott Beethoven összes csellóra és zongorára írt alkotását, öt szonátát és három variációt. Sokan megtették ezt már előttük, ők azonban meglehetősen egyedi módot találtak a két CD-nyi anyag rögzítésére: egyetlen koncert élő felvételét kínálják hallgatóiknak. A szokásosnál kétszer hosszabb hangverseny számos kihívást tartogatott az előadóknak. Például a saját maguk és a hallgatóság koncentrációjának esetleges lanygulását. Akár bátorságnak, akár vakmerőségnek nevezzük vállalkozásukat, több okot is felsorolnak, amiért belevágtak ötletük megvalósításába. Először is, e műveket már húsz éve játsszák együtt, és az elmúlt két évtizedet jelen hangverseny (és persze a lemezfelvétel) előkészületének tekintették. Szükségük volt a Szentpétervári Filharmónia hangversenytermének sajátos atmoszférájára is, arra a hangulatra, amit csak egy élő előadás adhat. Végül – és talán ez a legfontosabb – Beethoven zenéje egyenesen kívánja, hogy az előadók kockáztassanak a bonni mester zenéjének megszólaltatásakor. A küldetést sikeresen teljesítették: virtuózak, líraiak, autentikusak.

KI



Brahms: IV. szimfónia, Akadémiai ünnepi nyitány, Tragikus nyitány

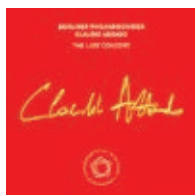
WDR Szimfonikus Zenekar,
Jukka-Pekka Saraste

Profil – Karsay és Társa
PH 17085



Úgy mondják, a Kölni Rádiózenekar valahol a németországi 10 határán billeg: ha akarom befér a legjobbak közé, ha akarom kihullik. Hangzása telt, ám nem éppen dús, egységes, de nem kifejezetten meleg, pontos, de ezért mégsem szabatosan precíz; érzelmskálája sekély, „gyorsulása” átlagos. Így volt ez Bertini, Vonk és Bychkov idején, s így van ma is, mikor – immár 2010 óta – a finn Jukka-Pekka Saraste vezeti az együttest. Saraste persze maga sem a nagy bombasztok, vagy a leplezetlen érzelmekitörések embere: előadásai többnyire hűvösek, kimértek, távolságtartóak. De semmi ok a pánikra: Brahms-e-moll szimfóniája talán a legkevésbé érzelmes mind közül, a töprengés, s nem a szépelgés dominálja. Saraste szélsőségektől mentes, kényelmes és mindent egybevetve elég színvonalas olvasata nem okoz csalódást. Az Akadémiai ünnepi nyitány és a Tragikus nyitány azonban nem üt meg a szimfóniában felállított mércét. Ez a távolságtartó hangvétel, ez kíméletlen objektivitás aligha tesz jót e nyitányoknak: Saraste olvasatából elsősorban a személyesség hiányzik. Az viszont nagyon.

BM



Az utolsó koncert
Berlini Filharmonikusok, karmester:
Claudio Abbado

Berliner Philharmoniker Recordings
BPHR 160089

Szomorú esemény, Abbado utolsó koncertje a Berlini Filharmonikusokkal. Két hozzá illő mű. Mindkettőt felvette már, de Berlioz *Fantasztikus szimfóniáját* másik zenekarral. Abbado stílusát kivételes finomság jellemezte, akárcsak Mendelssohn *Szentivánéji álom* kísérőzenéjét. Ezúttal kicsit kevesebbet vett belőle, a szokásos szvitet két énekes tétellel kiegészítve. Érezni modora változását, a közeledést a historikus hangirészményhez, de itt ez akkor is rendben van, ha megelőzően szintén el tudta érni a tiszta hangképet, a szubtilis hangzást. Abbado mindig a legjobb Berlioz-előadók közt volt, bár elég kevés művét vezényelte. Differenciált, finom hangzásvilága remekül érvényesítette a kiemelkedő hangszerelést és jól ellensúlyozta a néha könnyen külsőséggé váló effektusokat. A *Fantasztikus szimfónia* ezúttal visszafogottabb, kontrolláltabb, de színes és adekvát, s második tétel pedig egészen különös és varázslatos. Hasonló kvalitást tudott Abbado érvényesíteni Csajkovszkij esetében is. Utolsó berlini koncertjén Abbado kétségkívül megvalósította zenei ideálját.

ZB



Forgotten Polish Piano Music For Four Hands
Agata Górka-Kotodziejska,
Anna Liszewska – zongora

Dux Classics – Karsay és Társa
DUX 1433

Több szempontból is különleges ez a felvétel. A romantika korának zongorára írt négykezes, szórakoztató zenéje hallható a lemezen, lengyel szerzők darabjai, a Maria Szymanowska Duó tolmácsolásában. A művek szerzői közül mindössze két név ismerős: Chopin és Paderewski – utóbbi inkább politikai szerepe és zongoraművészi tevékenysége miatt. A darabok címei utalnak arra, hogy könnyed, kellemes zenét szándékoztak írni a szerzők, hallhatunk polonézt, keringőt, variációsorozatokat. A kiválasztott darabok (az említettek kivételével Karol Mikuli, Juliusz Zarębski, Karel Kurpiński művei) nagyon érdekesek, hangulatosak, minőségi zenék. A két zongorista előadásában vannak szép pillanatok, de közel sem mutatják be azt a hangzás- és érzésvilágot, amiért ezek a darabok szület(het)tek; a művek sokkal meggyőzőbbek. A tolmácsolásból hiányzik a tűz, a felhőtlenesség, de legfőképpen a felszabadultság. A lemez összideje még az ötven perccel sem éri el. Ha már szerepel a felvételek között átírat, érdemes lett volna kiegészíteni az anyagot más letétekkel.

LI



Ravel, Franck, Ligeti és Messiaen művei
Duo Gazzana

ECM Records – Hangvető
ECM 2556

Immár harmadik lemezüknél járnak a Gazzana-nővérek – Natascia és Raffaella –, s az előző kettőhöz hasonlóan most is a 20. század hegedű-zongora terméséből válogattak. Egy Rómához közeli kisvárosban, Sorában látták meg a napvilágot, majd néhány év múlva az olasz fővárosban szereztek művészdiplomát. Bár Raffaella időközben Berlinbe költözött, Natascia pedig Firenzében telepedett le, a földrajzi távolság nem akadályozza meg a testvérpárt, hogy a világ minden táján közös hangversenyeket adjanak és lemezeket készítsenek. A legújabb CD-jükön francia szerzők műveit tűzték műsorukra: Ravel 1897-ben komponált, de csak 1975-ben publikált (posthumus) Szonátáját, César Franck A-dúr szonátáját, Messiaen első feleségének nászajándékba komponált *Thème et variations* című alkotását, és némi meglepetésként Ligeti György 1946-ban írt Duóját. Utóbbiért azért is hálásak lehetünk a művésznőknek, mert nekik köszönhetjük a miniatűr, háromperces mű első lemezfelvételét. Míg a korai Ravel-, Ligeti- és Messiaen-mű ismeretlensége okán igényli a hallgató figyelmét, addig a sokat játszott Franck-szonáta lírai interpretációjával és számos részlet-szépségével tűnik ki.

KI



Dreams
Pretty Yende – szoprán

Sony Classical
8898543015

A dél-afrikai szoprán új lemeze a grand opérák csodálatos és nagyszabású világába kalauzolja a hallgatót. Pretty Yende virtuóz énektechnikával rendelkezik, hangja rugalmas, kiegyenlített, biztos magassággal bír, a hangszín csodálatos. Minden megadott ahhoz, hogy az Operalia verseny 2011-es győztese a legnagyobb koloratúrszopránok közé emelkedhessen. A lemez anyagából négy operarészlet is kínálja a lehetőséget az érzelmi folyamatok bemutatására, a nagy ívű áriák bőségesen hagynak időt, és adnak lehetőséget a karakterábrázolásokra, a lelki folyamatok, a rezdülések bemutatására. Yende nagyon szépen énekel, (majdnem) minden hang a helyén van, a technika pazar, de lépten-nyomon azt érezzük, hogy az énekesnő nem mer kitérülközni. Valami gátolja abban, hogy az adott ária érzésvilágát eljuttassa a hallgatóhoz. Ez alól a Meyerbeer-részlet a kivétel – az Árnyéktánc a legkifejezőbb, Yende felszabadultan énekel, vállalja a könnyedséget, itt a virtuositás és a kifejezőmód bámulatra készíti a hallgatót. A zenekar játékára is tud figyelni az érdeklődő, kellemes kíséreteket hallunk, néha pontatlanságokkal.

LI



Bizet: Carmen-szvit, Az arles-i lány-szvit

Barcelonai Szimfonikus Zenekar,
karmester: Pablo Gonzales

Naxos – Mevex
8.57546



A zenetörténet egyik legkevesebb önbizalommal rendelkező zeneszerzője címre jó eséllyel pályázhatna Georges Bizet. Pedig az istenáldotta zenei tehetségek közé tartozott: már kilencéves korában fölvtették a párizsi Conservatoire-ba, és minden lehetséges díjat begyűjtött. A francia zeneszerzők legnagyobb elismerését, a Római-díjat – melyet Berlioz és Debussy is csak többszöri nekifutás után kapott meg, Ravel pedig sohasem – Bizet félkézzel nyerte el. Élete legjelentősebb alkotása, a Carmen bemutatója előtt annyira kishitű volt, hogy beteget jelentett és nem ment el a premierre. Bár az opera a bemutatón valóban nem aratott elsőprő sikert, de nem volt bukás sem. Némi átdolgozás után, néhány év múlva egész Európát meghódította a darab, szinte minden üteme slágerré vált. Sajnos ezt a zeneszerző már nem érthette meg: a Carmen premierje után három hónappal, mindössze 37 évesen szívelégtelenségben elhunyt. Pablo Gonzales vezényletével a Barcelonai Szimfonikusok játsszák az opera legszebb részleteit, Bizet egy másik operája, Az arles-i lány melódiáiból összeállított két szvit társaságában.

KI



Gershwin: Kék rapszódia, Zongoraverseny

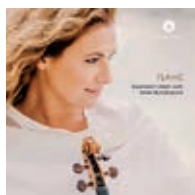
Kirill Gerstein – zongora, St. Louis-i
Szimfonikusok, David Robertson

Myrios
MYR 022



Nem vitás, Kirill Gerstein ideális előadója Gershwin két slágerművének, a Rhapsody in Blue-nak és a Zongoraversenynek. A St. Louis-i Szimfonikusok kíséretével felvett két versenymű ragyogóan szól, minden más a lemezen már csak ráadás. A legnépszerűbb Gershwin-melódiákat kapjuk: a Somebody Loves Me, az I Got Rhythm és az Embraceable You Earl Wild átíratában hangzanak el, az elmaradhatatlan sláger, a Porgy és Bessből kölcsönzött Summertime pedig Strom Large kissé modoros, de kétségkívül hatásos előadásában kap helyet a műsorban. Köszönhetően az élő rögzítéseknek, melyek St. Louis mellett Bostonban és Kalamazooban készültek, minden szám nyomán dörgő tapsvihar és ováció tör fel. Okkal, hiszen Gerstein zongorázása magával ragadó, s nem csupán a jazzes lendület hajtja, de egészen megkapó, amilyen érzékenyen és hitelesen reagál a modulációkra, tempóváltásokra, vagy csapong a hangulatok és színek kavalkádjában. Játéka friss és fiatalos, de okos, precíz is egyszersmind. Egészen izgalmasak a kis formák is, az unásig ismert dalok zongoraletétjei szinte forrnak, máshol elrévednek a távolban.

BM



Flame

Gwendolyn Masin – hegedű,
Simon Bucher – zongora

Orchid Classics
ORC 100075



Gwendolyn Masin extrovertált személyiség, ám semmi túlzás nincs abban, amit írásban is megoszt hallgatóival, miszerint számára lételem a zene. Játékának intenzitása tanúskodik erről. Minden hang mögött ott érezzük jelenlétét – azt viszont kevésbé, hogy erre mindig az adott mű inspirálná. Nem lebecsülendő, hogy számára mindmáig megunhatatlan élmény a hegedülés. Leginkább a szólamára koncentrálni, ami azt eredményezi, hogy a zongorista néha indokolatlanul vesz fel kísérői magatartást. Az állandó kétirányú kommunikáció hiánya leginkább a Ravel-szonáta Bluestételében érződik, amikor a karakterizálás szándéka túl kemény hangzást hoz létre. Viszont kétségtelen, hogy zongorista partnerével kölcsönösen megbíznak egymásban. Masin káprázatosan tud hegedülni, s akadálytalan játékának önfeledtsége magával ragadja a hallgatót is, arra késztetve, hogy vele együtt élvezze a gyönyörködtető hangzásokat. Ugyanakkor legfeljebb a Messiaen-mű után kívánnánk megállítani a zenefolyamot, hogy „lecsenghessen” az élmény. A fiatalkori *Téma és variációk* adja a „felfedeznivalót” a műsorban, amelyben Debussy és Ravel szonátája között négy átírat szerepel.

FK



Hacsaturjan, Penderecki: Csellóverseny

Astrig Siranossian – cselló,
Sinfonia Varsovia, Adam Kłoczek

Claves
CD 1802



Két nagyon ritkán hallható, de rendkívül izgalmas művet kínál a lemez. Az első, elsuhanó gondolatom az volt, hogy miért éppen e két csellóversenyt párosították a lemezen, hiszen két ellentétes alapkarakterű és hangzásvilágú kompozíciót hallunk. Hacsaturjan versenyműve követi a hagyományos háromtételű formát, az első tételben a Dies irae-sequentia egy rövid részlete is feltűnik. Penderecki lenyűgöző *II. csellóversenye* egybekomponált, a szakaszokat kadenciák tagolják. Astrig Siranossian játéka meggyőző, bár az 1946-os Hacsaturjan-versenyműben nem mindig ragadja meg a karakterek által kínált szélsőségek bemutatását, mintha nem helyezkedett volna a mű középpontjába. A Penderecki-mű komor, baljós hangulata azonban a végletekig kifejező, a művésznek nem óvatoskodik a nyers, gyakran az ütőhangszerszerű hangzással, kifejezően, nagyszerűen játszik. A versenymű minden pillanata leköti a hallgató figyelmét. Adam Kłoczek vezényli a Sinfonia Varsovia zenekart, figyelve a részletekre, bár néha pontatlanul, különösen a Hacsaturjan-darabban.

LI